

Sygn. akt I C 531/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Lidia Grzelak

Protokolant st. sekr. sąd. Jolanta Dziki

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2019 r. w Ciechanowie

sprawy z powództwa M. G.

przeciwko Polskiemu Bankowi Spółdzielczemu w C.

o ustalenie istnienia stosunku członkostwa

I powództwo oddala;

II zasądza od powódki M. G. na rzecz pozwanego Polskiego Banku Spółdzielczego w C. kwotę 1817,00 zł (jeden tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 531/18

UZASADNIENIE

Powódka M. G. wniosła pozew przeciwko Polskiemu Bankowi Spółdzielczemu w C., żądając ustalenia, że jest członkiem pozwanego banku. Wnosił ponadto o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany Polski Bank Spółdzielczy w C. wnosił o oddalenie powództwa. Wnosił ponadto o zasądzenie na swoją rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. G. była zatrudniona w Polskim Banku Spółdzielczym w C. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od dnia 23 listopada 2004 r. do dnia 14 lutego 2017 r. Początkowo pracowała na stanowisku dyrektora Oddziału w P., a od 23 marca 2012 r. - dyrektora Oddziału w W. (bezsporne).

M. G. w dniu 10 kwietnia 2013 r. złożyła deklarację członkowską w Polskim Banku Spółdzielczym w C.. Wpłaciła w związku z tym wpisowe w wysokości 100,00 zł oraz dwa udziały członkowskiego w łącznej wysokości po 10000,00 zł każdy. Została przyjęcia w poczet członków banku z dniem 7 maja 2013 r. (bezsporne).

W związku z informacjami na temat pogarszającej się sytuacji finansowej banku, M. G. pismem z dnia 15 czerwca 2015 r., doręczonym Polskiemu Bankowi Spółdzielczemu w C. dnia 24 czerwca 2015 r., wniosła o wypłatę dwóch udziałów w kwocie 10000,00 zł wpłaconych w 2013 r. Oświadczyła ponadto, że rezygnuje z członkostwa w Polskim Banku Spółdzielczym w C. (pismo k. 25).

W odpowiedzi na powyższy wniosek Polski Bank Spółdzielczy w C. zawiadomił M. G. pismem z dnia 13 lipca 2015 r., że wniosek ten został potraktowany jako wypowiedzenie członkostwa w banku. M. G. nie sprzeciwiła się uznaniu jej pisma z 15 czerwca 2015 r. za wypowiedzenie członkostwa (zawiadomienie k. 26, zeznania powódki M. G. k. 182 - 184).

M. G. nie została wykreślona z rejestru członków po ustaniu członkostwa z upływem 90 dni od wypowiedzenia członkostwa tj. po 23 września 2015 r. (bezsporne).

Pismem z dnia 6 listopada 2015 r. M. G. złożyła oświadczenie, że cofa żądanie wypłaty udziałów, wskazując, że mimo żądania wypłaty wszystkich posiadanych udziałów, nie było jej intencją wypowiedzenie stosunku członkostwa w banku. M. G. złożyła przedmiotowe oświadczenie po rozmowie z A. K. (1), na wzorze przygotowanym przez bank. A. K. (1) zajmowała się wówczas przede wszystkim przygotowaniem programu naprawczego, którego jednym z celów była odbudowa funduszy udziałowych. W ramach tych prac m. in. prowadziła spotkania z osobami, które wypowiedziały członkostwo, celem cofnięcia przez nich wypowiedzeń członkostwa i żądań wypłaty udziałów, kierując się poglądem wyrażonym w opinii prawnej sporządzonej Kancelarię Radców Prawnych J. N. i Z. (...) spółka cywilna w P. (pismo k. 27, zeznania świadka A. K. (1) k. 146 - 148, zeznania powódki M. G. k. 182 - 184).

Pełniąc wówczas obowiązki P. Banku (...), w odpowiedzi na powyższe pismo, pismem z dnia 13 listopada 2015 r., podziękowała M. G. za oświadczenie woli wycofujące wniosek o wypłatę udziałów. Następnie pismem z dnia 15 grudnia 2015 r. Polski Bank Spółdzielczy w C. zawiadomił M. G., że Zarząd Banku wyraził zgodę na uchylenie się przez nią od skutków prawnych oświadczenia woli wyrażonego w piśmie z dnia 24 czerwca 2015 r., informując ponadto, że w rejestrze członków nadal ujawnione są posiadane przez nią dwa udziały o łącznej wartości 10000,00 zł (pisma k. 28, 29).

Pismem z dnia 2 marca 2017 r. Bank zawiadomił M. G., że na podstawie sprawozdania sporządzonego przez Kancelarię Radcy Prawnego A. K. (2) dotyczącego sytuacji prawnej osób posiadających udziały, w tym nierozliczone w aspekcie członkowskim oraz osób nieposiadających udziałów w aspekcie rozliczeniowym, uznano, że jej członkostwo ustało w Polskim Banku Spółdzielczym w C. z dniem 23 września 2015 r. wobec złożenia przez nią oświadczenia o cofnięciu wypowiedzenia członkostwa już po jego ustaniu. Jednocześnie poinformowano o możliwości przywrócenia członkostwa. Stanowisko Banku zostało potrzymane w piśmie z dnia 27 marca 2017 r. (pisma k. 39, 40).

Do dnia 14 lutego 2017 r. M. G. otrzymywała informacje dotyczące banku, zawiadomienia o terminach zebrań grup członkowskich, w dniu 8 i 9 grudnia 2016 r. była przewodniczącą zebrania swojej grupy członkowskiej, a w dniu 29 grudnia 2016 r. - przewodniczącą Nadzwyczajnego Zebrania Przedstawicieli (bezsporne).

Polski Bank Spółdzielczy w C. nie wypłacił dotychczas M. G. wniesionych przez nią wkładów na udziały członkowskie (bezsporne).

Wartość wniesionych przez M. G. wkładów na udziały członkowskie wynosi wg stanu na dzień 11 października 2018 r. - 7021,38 zł (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dokumentów, zeznań świadka A. K. (1) (k. 146 - 148) oraz zeznań powódki M. G. (k. 182 - 184) i A. S. (k. 175 - 176) oraz zeznań przesłuchanego w charakterze strony pozwanej A. P. Banku (k. 195 - 197).

W ocenie Sądu, powyższe dowody są w pełni wiarygodne; żadna ze stron nie kwestionowała ich mocy dowodowej. Spór w niniejszej sprawie dotyczył oceny prawnej bezspornego w istocie stanu prawnego. W ocenie Sądu, decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy mają dokumenty stanowiące oświadczenia stron; zaś zeznania świadków i stron procesu mają jedynie charakter pomocniczy, wskazując jakimi motywami kierowały się strony.

Nie mają natomiast znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pismo Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 13 kwietnia 2017 r. (kl. 167 - 169) oraz Program Postępowania Naprawczego na lata 2015 - 2022 (k. 95 - 126 akt I C 99/17 Sądu Rejonowego w Ciechanowie), gdyż nie pozostają w bezpośrednim związku z przedmiotem niniejszego procesu.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, powództwo M. G. o ustalenie, że jest członkiem Polskiego Banku Spółdzielczego w C. nie zasługuje na uwzględnienie.

Powódka M. G. swoje roszczenie wywodzi z treści art. 189 kpc, zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Bezspornym jest, że M. G. była członkiem Polskiego Banku Spółdzielczego w C. od dnia 7 maja 2013 r.

Niewątpliwie, z racji pełnionych funkcji w Polskim Banku Spółdzielczym w C. posiadała znajomość unormowań prawnych w tym zakresie, jak też obowiązującego w banku statutu i regulaminów. Była zatrudniona w banku od 2004 r. do 2017 r., na stanowisku dyrektora oddziałów banku w P., a następnie w W..

Kwestią sporną w niniejszej sprawie jest natomiast ustalenie charakteru złożonego przez powódkę M. G. oświadczenia z dnia 14 czerwca 2015 r., doręzonego bankowi w dniu 24 czerwca 2015 r. oraz cofnięcia żądania wypłaty udziałów z dnia 6 listopada 2015 r.

W pierwszej kolejności rozważyć zatem należy kwestię oświadczenia powódki M. G. z dnia 14 czerwca 2015 r. doręzonego pozwanemu Polskiemu Bankowi Spółdzielczemu w C. w dniu 24 czerwca 2015 r. Niewątpliwie, z treści tego oświadczenia nie wynika wprost wypowiedzenie członkostwa, jednakże z uwagi na sformułowane w nim żądanie wypłaty wszystkich wpłaconych udziałów, zostało przez Zarząd banku potraktowane jako wypowiedzenie członkostwa. Powódka M. G. do czasu złożenia pisma z dnia 6 listopada 2015 r. nie kwestionowała oświadczenia banku o potraktowaniu jej pisma stanowiącego żądanie wypłaty wszystkich wpłaconych udziałów jako wypowiedzenia członkostwa.

Przenosząc powyższe okoliczności na grunt przepisów prawa wskazać należy, że do wypowiedzenia członkostwa mają zastosowanie przepisy statutu, do którego wprost odsyłają w zakresie szczegółowym przepisy ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających w zw. z art. 22 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze. Członek banku spółdzielczego może wystąpić z niego za wypowiedzeniem. Wypowiedzenie powinno być dokonane pod nieważnością w formie pisemnej. Termin i okres wypowiedzenia określa statut.

Wskazać należy, że statut Polskiego Banku Spółdzielczego w C. określa zarówno kwestię przyjęcia na członka banku, jak też kwestie ustania członkostwa m. in. wskutek wystąpienia lub wykreślenia z rejestru członków. Zgodnie z § 6 ust. 2 i 6 statutu, warunkiem przyjęcia na członka banku jest złożenie podpisanej przez wnioskodawcę pisemnej deklaracji. O przyjęciu w poczet członków banku decyduje Zarząd podejmując uchwałę w tym przedmiocie w terminie 30 dni od złożenia deklaracji. Uchwała o przyjęciu w poczet członków banku wchodzi w życie z dniem podjęcia. Dane osób przyjętych w poczet członków banku są ewidencjonowane w rejestrze członków prowadzonym przez Zarząd. Kwestia ustania członkostwa uregulowana jest natomiast w § 11 statutu. Członkostwo ustaje m. in. na skutek wystąpienia z banku lub wykreślenia z rejestru członków banku (ust. 1 pkt 1 i 2), a nadto wykluczenia z banku lub śmierci członka banku – ze skutkiem od dnia, w którym nastąpiła śmierć lub ustania osoby prawnej będącej członkiem banku – ze skutkiem od dnia jej ustania (ust. 1 pkt 3 i 4). Stosownie do ust. 2 § 11 statutu członek banku może wystąpić z niego za pisemnym wypowiedzeniem. Wypowiedzenie może nastąpić w każdym czasie. Okres wypowiedzenia wynosi 90 dni. Za datę wystąpienia członka uważa się następny dzień po upływie okresu wypowiedzenia i z tym dniem skreśla się go z rejestru członków banku. Wykreślenie członka następuje natomiast (ust. 3 § 11 statutu) w przypadku: ograniczenia zdolności do czynności prawnych członka banku lub utraty zdolności do czynności prawnych przez członka banku. Ponadto wykreślenie członka banku może nastąpić w wypadku niewykonywania przez członka banku obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych. Stosownie do ust. 5 § 11 statutu wykreślenia lub wykluczenia dokonuje (...) podejmując w tej sprawie uchwałę.

Uznać zatem należy, że jedynie przyjęcie w poczet członków oraz wykreślenie z rejestru członków i wykluczenie z banku wymagają podjęcia uchwały odpowiednio przez Zarząd oraz Radę banku. Natomiast w przypadku wystąpienia przez członka z banku nie jest wymagane podjęcie uchwały przez organ banku, a jedynie złożenie pisemnego wypowiedzenia. Z chwilą upływu okresu wypowiedzenia tj. 90 dni, powinno nastąpić skreślenie członka z rejestru członków banku. Obowiązek skreślenia członka z rejestru obciąża – zgodnie z § 6 ust. 5 statutu zarząd.

W ocenie Sądu, uznać zatem należy, że powódka M. G. skutecznie wystąpiła z banku składając w dniu 24 czerwca 2015 r. wypowiedzenie. Termin wypowiedzenia upłynął dnia 23 września 2015 r. i z tym dniem powódka M. G. przestała być członkiem Polskiego Banku Spółdzielczego w C.. Powinna być w związku z tym skreślona z rejestru członków. Bezspornym jest, że nie nastąpiło skreślenie jej z rejestru członków. Wskazać jednak należy, że prowadzony rejestr ma charakter porządkujący, a zaniechanie bieżącego dokonywania wpisów w rejestrze, w tym również polegających na skreślaniu z rejestru członków, nie może decydować o statusie prawnym danej osoby: czy jest czy też nie członkiem banku. Niewątpliwie, w niniejszej sprawie doszło do zaniedbania ze strony Zarządu, który nie dokonał wykreślenia danych powódki M. G. z rejestru członków niezwłocznie po 23 września 2015 r., na co niewątpliwie miała wpływ sytuacja w banku związana z problemami finansowymi i zmianami w zarządzie banku, jednakże za decydujące dla ustalenia statusu powódki M. G. jako członka banku uznać należy prawidłowość złożenia przez nią wypowiedzenia i upływ statutowego terminu. Wystąpienie z banku jest skutkiem wyłącznie czynności dokonanej przez członka banku tj. złożenia pisemnego wypowiedzenia oraz upływu terminu wynikającego z § 11 ust. 2 statutu. Po upływie tego terminu członkostwo ustaje bez względu na to czy dane członka zostały skreślone z rejestru członków banku.

Jak wskazano powyżej powódka M. G. dopiero w piśmie z dnia 6 listopada 2015 r., a więc po upływie terminu z § 11 ust. 2 statutu, wyjaśniła, że nie było wówczas jej intencją wypowiedzenie członkostwa w banku. Powódka otrzymała jednak, po złożeniu w dniu 24 czerwca 2015 r. pisma, informację banku o takim potraktowaniu jego treści wobec tego, że nie można pozostawać członkiem banku nie posiadając w nim udziałów, których tym pismem powódka zażądała zwrotu.

Odnosząc się do kwestii złożonego przez powódkę M. G. oświadczenia z dnia 6 listopada 2015 r., uznać należy, zdaniem Sądu, że nie wywołało pożądaných przez powódkę skutków prawnych, w szczególności nie „przywróciło” jej w prawach członka Polskiego Banku Spółdzielczego w C..

Zgodnie z art. 61 ust. 1 kc, oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Odwołanie takiego oświadczenia jest skuteczne, jeżeli doszło jednocześnie z tym oświadczeniem lub wcześniej.

W ocenie Sądu, skuteczne odwołanie oświadczenia nie może nastąpić w każdym czasie, a jedynie do momentu w jakim skutek prawny pierwotnie złożonego oświadczenia nie nastąpiło. W niniejszej sprawie doszło właśnie do takiej sytuacji. Odwołanie oświadczenia z dnia 24 czerwca 2015 r. nastąpiło wprawdzie za zgodą banku, jednakże już po ustaniu członkostwa powódki M. G. w Polskim Banku Spółdzielczym w C.. Przerwana zatem została ciągłość jej członkostwa w banku. W tej sytuacji powódka M. G. może tylko ponownie starać się o przyjęcie w poczet członków banku stosownie do przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (złożenie pisemnej deklaracji, podjęcie uchwały przez Zarząd). Brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, że wskutek oświadczenia z dnia 6 listopada 2015 r., przyjętego przez bank pismem z dnia 15 grudnia 2015 r., powódka M. G. zachowała ciągłość swojego członkostwa w Polskim Banku Spółdzielczym w C., bądź też, że ponownie stała się z dniem 15 grudnia 2015 r. członkiem tegoż banku.

Sąd podziela pogląd reprezentowany przez pozwany Polski Bank Spółdzielczy w C., że stosunek członkostwa w spółdzielni nie może powstać per facta concludentia. Nie ma zatem znaczenia, że po 23 września 2015 r. powódka M. G. była przez bank traktowana jako członek banku, otrzymywała informacje dotyczące banku, uczestniczyła, a nawet prowadziła, zebrania członków banku. Przepisy prawa spółdzielczego w sposób wyczerpujący określają powstanie stosunku członkostwa w spółdzielni, a więc również w banku spółdzielczym.

W związku z powyższym Sąd oddalił powództwo jako niezasadne.

Zgodnie z art. 98 kpc, strona przegrywająca proces jest zobowiązana zwrócić stronie przeciwnej koszty procesu. Sąd oddalił powództwo w całości, a zatem powódka M. G. zobowiązana jest zwrócić pozwanemu Polskiemu Bankowi Spółdzielczemu w C. poniesione przez niego koszty procesu. W związku z powyższym w pkt II wyroku Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1817,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, ustalonych stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.